

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МЕТОДИК
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

05 02 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.5. НП ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ (ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС): ПРИРОДОЗНАВСТВО

спеціальність 7.01010201 «Початкова освіта»
Педагогічний інститут

Київ – 2015 рік

УДК 378.1(073)
ББК 74.580

Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавство : роб.навч.прог. [для студ. спец. 7.01010201 «Початкова освіта»] / уклад. Вишнівська Н.В. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – с.

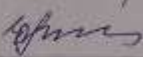
Розробники:

Вишнівська Наталія Володимирівна, старший викладач кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін

Протокол від “4” 02 2015 року № 8

Завідувач кафедри початкової освіти та методик
природничо-математичних дисциплін

 К.І. Волинець

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

© КУ імені Бориса Грінченка, 2015 рік
© Педагогічний інститут, 2015 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Пояснювальна записка	5
Структура програми навчальної дисципліни.....	8
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
III. Програма.....	10
Змістовий модуль I. <i>Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства</i>	10
Змістовий модуль II. <i>Психолого-педагогічні умови формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи</i>	11
IV. Навчально-методична карта дисципліни.....	14
V. Плани семінарських занять.....	15
VI. Завдання для самостійної роботи. Карта самостійної роботи бакалавра...	18
VII. Індивідуальна науково – дослідна робота (навчальний проект).....	22
VIII. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	26
IX. Методи навчання.....	30
X. Методичне забезпечення курсу.....	31
XI. Рекомендована література.....	32
Основна.....	32
Додаткова.....	34

ВСТУП

Пояснювальна записка

Однією з необхідних умов організації навчального процесу за кредитно-модульною системою є наявність робочої навчальної програми з кожної дисципліни, виконаної за модульно-рейтинговими засадами і доведеної до відома викладачів та студентів.

Рейтингова система оцінювання (PCO) є невід'ємною складовою робочої навчальної програми і передбачає визначення якості виконання студентом усіх видів аудиторної та самостійної навчальної роботи та рівня набутих ним знань та вмінь шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного, модульного та семестрового контролю, з наступним переведенням оцінки в балах у оцінки за традиційною, навчальною шкалою та шкалою ECTS.

Психолого-педагогічна наука і шкільна практика в нинішніх умовах реформування системи освіти вирішує складне питання переорієнтації на гуманістичні цінності, педагогіку дитиноцентризму, намагається узгодити суспільні інтереси з інтересами особистісного становлення людини та її самовизначенні в суспільному та особистому житті. Тому є актуальним пошук освітніх технологій, які забезпечили б всебічний розвиток особистості, її успішну соціалізацію, інкультурацію, адекватну самоідентифікацію, сприяли розвитку творчого потенціалу особистості.

Навчальна дисципліна «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для спеціальності «Початкова освіта» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, якими повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу означеної дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства» є складовою дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку.

Мета курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни є набуття майбутніми вчителями початкових класів систем психолого-педагогічних знань та умінь щодо викладання освітньої галузі «Природознавство», що буде сприяти підвищенню їхніх професійних компетенцій та здатності формувати в молодших школярів природознавчої компетентності.

Завдання курсу:

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з психолого-педагогічними умовами підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи та психолого-педагогічними засадами формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

- організаційно-методичні умови підвищення своєї професійної компетентності;
- провідні світоглядні ідеї, положення, що складають основу системи світорозуміння, визначають ставлення людини до природи;
- способи використання інноваційних технологій у процесі викладання освітньої галузі «Природознавство»;

- психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань, суджень, уявлень, понять, умовивідів;
- методи і прийоми формування у молодших школярів загальної цілісної картини світу та природознавчої компетентності.

Вміти:

- використовувати інноваційні технології у процесі викладання освітньої галузі «Природознавство» у початковій школі;
- вибирати оптимальні форми і методи навчання молодших школярів природознавству з метою формування в них природознавчої компетентності;
- моделювати особистісно-орієнтований урок природознавства, аналізувати й передбачати кінцеві результати навчально-виховного процесу;
- використовувати можливості технологій розвивального навчання та дослідницької поведінки з метою розвитку розумових здібностей молодших школярів, їх пізнавальної активності та самостійності, дослідницької діяльності, здатності до творчості, самовираження та спілкування.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 54 год, із них 10 год – лекції, 8 год – семінарські заняття, 4 год – індивідуальна робота, 29 год – самостійна робота, 3 год – модульний контроль.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства» завершується складанням заліку.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта» (шифр і назва)	Нормативна
	Спеціальність (професійне спрямування): 7.010102 «Початкова освіта»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		5-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: – навчальний проект		Семестр
Загальна кількість годин - 54		9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 22 самостійної роботи студента - 29	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Спеціаліст»	Лекції
		10 год.
		Практичні, семінарські
		8 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		29 год.
		Індивідуальні завдання:
		4 год.
		Вид контролю: залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства								
1.	Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу			2			2	
2.	Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи				2		2	
3.	Професійна компетентність вчителя як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства			2		2	3	
4.	Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності				2		2	
	МКР-1							1,5
Разом		20,5		4	4	2	9	1,5
Змістовий модуль II. Психолого-педагогічні умови формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи								
5.	Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань			2			4	
6.	Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи				2		4	
7.	Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань			2			4	
8.	Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова				2		4	
9.	Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О.Савенкова та ТРВЗ-технології			2		2	4	
	МКР-2							1,5
Разом:		33,5		6	4	2	20	1,5
Разом за навчальним планом		54		10	8	4	29	3

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності
майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання
природознавства

Лекція 1. Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу (2 год.)

Характеристика нових змістовно-ціннісних орієнтирів навчально-виховного процесу. Проблема підвищення професійної компетентності педагогів в різних аспектах діяльності сучасних науковців. Поняття «педагогічний професіоналізм» та «педагогічна компетентність». Концепція розвитку особистості за Е.І.Роговим. Три основні напрямки формування професійної компетентності. Значення компетентності в сучасній моделі творчої особистості педагога.

Основні поняття теми: педагогічний професіоналізм, педагогічна компетентність, творча особистість педагога.

Література: [осн.: 2; дод.:2]

Семінар 1. Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи.

Лекція 2. Професійна компетентність вчителя початкової школи як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства (2 год.)

Поняття «професійна компетентність». Ш. Амонашвілі, А. Бондар, М. Коломієць, Н.В. Кузьміна про структурні елементи поняття «професійна компетентність». Основні компоненти професійно-педагогічної компетентності за А. Орловим. Ключові компоненти професійної

компетентності та їх змістові характеристики. Професійна компетентність вчителя як сукупність трьох компонентів: предметно-технологічного, психолого-педагогічного і загальнокультурного. Психолого-педагогічна компетентність вчителя як сукупність знань, умінь, необхідних для успішного виконання його функцій щодо навчання, виховання та розвитку особистості дитини.

Основні поняття теми: професійна компетентність, професійно-педагогічна компетентність, психолого-педагогічна компетентність.

Література: [осн.: 2; дод.:2]

Семінар 2. Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності.

Модульна контрольна робота №1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Психолого – педагогічні засади формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи

Лекція 3. Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань (2 год.)

Характеристика природничо-наукових знань, що мають засвоїти молодші школярі на уроках природознавства. Особливості керування вчителем процесом сприйняття учнями явищ і об'єктів; утворення в їхній свідомості яскравих уявлень; спрямування уваги дітей на істотні ознаки об'єкта, розкриття взаємозв'язків окремих предметів або явищ. Етапи формування в учнів уявлень, понять, суджень, умовиводів.

Дидактичні умови процесу формування в молодших школярів природничих понять. Здійснення системно-структурного аналізу змісту природничого матеріалу. Система пізнавальних завдань, що забезпечує результативність процесу формування природничих понять в учнів.

Основні поняття теми: природничо-наукові знання: сприйняття, уявлення, поняття, судження, умовивід; природничий матеріал; пізнавальні завдання.

Література: [осн.: 1, 4; дод.: 4, 5]

Семінар 3. Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи.

Лекція 4. Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань (2 год.)

Організація процесу формування природничих знань у молодших школярів з урахуванням їхніх індивідуальних, психологічних і вікових особливостей, розумової діяльності, пізнавальних можливостей, сприймання, мислення, пам'яті, уваги.

Сприймання учнем молодшого шкільного віку природничих знань як цілеспрямована й раціонально організована діяльність чуттєвого пізнання. Ефективний розвиток пам'яті дитини на початковому етапі навчання. Особливості формування в молодших школярів системи уявлень та вмінь спостерігати явища світу і правильно сприймати їх. Розвиток в учнів початкових класів пізнавальних здібностей, здатності до узагальнення та абстрагування, довільної уяви, міркування, умовиводів.

Основні поняття теми: індивідуальні, психологічні, вікові особливості; розумова діяльність, пізнавальні можливості, мислення, пам'ять, увага молодшого школяра.

Література: [осн.: 1, 4, 5; дод.:5]

Семінар 4. Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова.

Лекція 5. Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О.Савенкова та ТРВЗ-технології (2 год.)

Структура дослідницької поведінки молодшого школяра. Концепція формування дослідницької поведінки учнів молодшого шкільного віку за О.Савенковим. Уміння, що складають підґрунтя дослідницької поведінки учнів: уміння бачити проблеми, ставити запитання, висувати гіпотези, класифікувати, спостерігати, проводити експерименти, робити висновки, структурувати матеріал, доводити та захищати ідеї.

Сутність ТРВЗ-технології. Методи ТРВЗ-технології. Використання ігор та тренінгів у межах ТРВЗ-технології.

Основні поняття теми: дослідницька поведінка, дослідницькі уміння, проблемна ситуація, спостереження, експеримент, дослід, ТРВЗ-технологія.

Література: [осн.: 3, 5; дод.:2, 3, 4]

Модульна контрольна робота №2.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства»

Разом: 54 год.. Лекції – 10 год., семінарські заняття - 8 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 29 год., модульний контроль – 4 год.

Модуль	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		
Назва модуля	Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства		Психолого-педагогічні умови формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи		
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу	Професійна компетентність вчителя як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства	Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань	Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань	Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О.Савенкова та ТРВЗ-технології
Теми семінарських занять	Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи	Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності	Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи	Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова	
С.р.	90 балів				
К-сть балів за модуль	Відвідування лекцій – 2 бали Відвідування семінарських занять – 2 бали Робота на семінарських заняттях – 20 балів Самостійна робота – 40 балів Разом: 64 балів		Відвідування лекцій – 3 бали Відвідування семінарських занять – 2 бали Робота на семінарських заняттях – 20 балів Самостійна робота – 50 балів Разом: 75 балів		
МКР	25 б.		25 б.		
Індз	30 б.				
Підсумковий котроль	залік				

Разом – 219 балів, коефіцієнт – 2,2

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності
майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання
природознавства

Семінар 1

Тема: Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина

1. Науково-теоретичні підходи до визначення та створення організаційно-методичних умов підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи.

1.1 Біхевіористичний та когнітивний підходи.

1.2 Перцептивно-гуманістичний та діяльнісний підходи.

1.3. Особистісно-орієнтований та синергетичний підходи.

2. Системний підхід та його вплив на процес зростання професійної компетентності майбутнього педагога.

3. Система організаційно-методичних умов підвищення професійної компетентності майбутнього педагога.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Рекомендована література: [осн.: 2; дод.:6]

Семінар 2

Тема: Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина

1. Мета та завдання освітньої галузі «Природознавство» як складової Державного стандарту початкової загальної освіти.
2. Зміст початкової загальної освіти молодших школярів щодо освітньої галузі «Природознавство».
3. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів початкової школи.
4. Особливості методики формування в учнів початкової школи природознавчої компетентності на уроках природознавства.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Рекомендована література: [осн.: 1, 2, 3; дод.:1]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Психолого – педагогічні засади формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи

Семінар 3

Тема: Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи

План заняття

I. Теоретична частина

1. Сучасні науковці про особливості засвоєння молодшими школярами природничо-наукових знань.

2. Особливості керування вчителем процесом сприйняття учнями явищ і об'єктів природи.
3. Етапи формування в учнів уявлень, понять, суджень, умовиводів.
4. Здійснення системно-структурного аналізу змісту природничого матеріалу, який мають засвоїти учні.
5. Система пізнавальних завдань, що забезпечує результативність процесу формування в молодших школярів природничих понять та уявлень.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Рекомендована література: [осн.: 1, 3; дод.:1, 5]

Семінар 4

Тема: Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова.

План заняття

I. Теоретична частина

1. Особливості технології розвивального навчання Ельконіна-Давидова.
2. Основні завдання навчального процесу відповідно до системи розвивального навчання учнів.
3. Порівняльна характеристика традиційної та розвивальної систем навчання молодших школярів.
4. Характеристика основних типів уроків за системою Ельконіна-Давидова.
5. Методика викладання курсу «Природознавство» у початковій школі відповідно до завдань розвивального навчання учнів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Рекомендована література: [осн.: 3; дод.:2, 3, 4]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності
майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання
природознавства

Тема 1. Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу (2 год.)

1. Розкрити поняття «педагогічний професіоналізм» та «педагогічна компетентність» (1 год.)
2. Охарактеризувати три основні напрямки формування професійної компетентності (1 год.)

Тема 2. Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи (2 год.)

1. Пояснити поняття «системний підхід» та розкрити його вплив на процес зростання професійної компетентності майбутнього педагога (1 год.)
2. Охарактеризувати систему організаційно-методичних умов підвищення професійної компетентності майбутнього педагога (1 год.)

Тема 3. Професійна компетентність вчителя як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства (3 год.)

1. Розкрити основні компоненти професійно-педагогічної компетентності за А. Орловим (1 год.)

2. Довести, що психолого-педагогічна компетентність сучасного вчителя – це сукупність знань та навичок, необхідних для успішного виконання його функцій щодо навчання, виховання та розвитку особистості дитини (2 год.)

Тема 4. Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності (2 год.)

1. Охарактеризувати мету та завдання освітньої галузі «Природознавство» як складової Державного стандарту початкової загальної освіти (1 год.)
2. Розкрити зміст початкової загальної освіти молодших школярів щодо освітньої галузі «Природознавство» (1 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Психолого – педагогічні засади формування в молодших школярів
природничих знань в теорії і практиці початкової школи

Тема 5. Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань (4 год.)

1. Охарактеризувати дидактичні умови процесу формування в молодших школярів природничих уявлень, понять, суджень, умовиводів (2 год.)
2. Розкрити систему пізнавальних завдань, що забезпечує результативність процесу формування природничих понять в учнів (2 год.)

Тема 6. Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи (4 год.)

1. Пояснити, які особливості засвоєння молодшими школярами природничо-наукових знань визначають сучасні науковці (2 год.)
2. Охарактеризувати процес здійснення вчителем системно-структурного аналізу змісту природничого матеріалу, який мають засвоїти учні (2 год.)

Тема 7. Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань (4 год.)

1. Довести, що процес формування в молодших школярів природничих знань має здійснюватися вчителем з урахуванням їхніх індивідуальних, психологічних, вікових особливостей та пізнавальних можливостей (2 год.)
2. Пояснити, як відбувається в учнів розвиток пізнавальних здібностей, здатності до узагальнення та абстрагування, довільної уяви, міркування, умовиводу (2 год.)

Тема 8. Особливості викладання курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова (4 год.)

1. Охарактеризувати основні типи уроків за системою Ельконіна-Давидова (2 год.)
2. Розкрити методику викладання курсу «Природознавство» у початковій школі відповідно до завдань розвивального навчання учнів (2 год.)

Тема 9. Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О. Савенкова та ТРВЗ-технології (4 год.)

1. Розкрити сутність концепції формування дослідницької поведінки учнів молодшого шкільного віку за О. Савенковим (2 год.)
2. Охарактеризувати методи ТРВЗ-технології та особливості використання ігор та тренінгів у межах даної технології (2 год.)

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Психолого-педагогічні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи в процесі викладання природознавства		
Тема 1 (2 год.)	Конспект	10
Тема 2 (2 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 3 (3 год.)	Індивідуальне заняття	10
Тема 4 (2 год.)	Семінарське заняття	10
Змістовий модуль II. Психолого-педагогічні засади формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи		
Тема 5 (4 год.)	Конспект	10
Тема 6 (4 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 7 (4 год.)	Конспект	10
Тема 8 (4 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 9 (4 год.)	Індивідуальне заняття	10
Разом: 29 годин	Разом: 90 балів	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання бакалаврами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі(інтегрований курс): природознавства» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних та семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання: науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел(30 балів)

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 балів
2.	Складання плану реферату	5 балів
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	8 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	5 балів
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	30-25	Відмінно
Достатній	24-20	Добре
Середній	29-15	Задовільно
Низький	Менше 15	Незадовільно

**Орієнтована тематика реферативних досліджень та доповідей з
навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у
початковій школі (інтегрований курс): природознавства»**

1. Компетентний педагог – запорука реалізації компетентнісного підходу до сучасного навчально-виховного процесу.
2. Значення компетентності в сучасній моделі творчої особистості майбутнього педагога.
3. Організаційно-методичні умови підвищення професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи.
4. Системний підхід та його вплив на процес зростання професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи.
5. Система організаційно-методичних умов підвищення професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.
6. Професійна компетентність вчителя початкової школи як необхідна умова ефективності процесу навчання природознавства.
7. Ключові компоненти професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи та їх змістовні характеристики.
8. Психолого-педагогічна компетентність майбутнього вчителя початкової школи як сукупність знань та умінь, необхідних для успішного навчання, виховання та розвитку особистості дитини.
9. Завдання освітньої галузі «Природознавство» щодо формування в молодших школярів природознавчої компетентності.
10. Характеристика змісту початкової загальної освіти молодших школярів щодо освітньої галузі «Природознавство».
11. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки молодших школярів щодо освітньої галузі «Природознавство».
12. Особливості методики формування в учнів початкової школи природознавчої компетентності на уроках природознавства.

13. Психолого-педагогічні основи формування в молодших школярів природничих знань.
14. Характеристика природничо-наукових знань, що мають засвоїти молодші школярі на уроках природознавства.
15. Етапи формування в молодших школярів природничих понять, уявлень, суджень, умовиводів.
16. Дидактичні умови процесу формування в молодших школярів природничих понять.
17. Система пізнавальних завдань, що забезпечує результативність процесу формування в молодших школярів природничих понять.
18. Вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час формування природничих знань.
19. Організація процесу формування у молодших школярів природничих знань з урахуванням їхніх індивідуальних та вікових особливостей.
20. Ефективний розвиток пам'яті дитини на початковому етапі навчання природознавству.
21. Особливості формування в молодших школярів системи уявлень і вмінь спостерігати явища світу та правильно їх сприймати.
22. Розвиток в молодших школярів пізнавальних здібностей під час вивчення природознавства.
23. Формування в учнів початкових класів здатності до узагальнення та абстрагування під час вивчення природознавства.
24. Розвиток в молодших школярів довільної уяви, міркування та умовиводів під час вивчення природознавства.
25. Особливості викладання в початковій школі курсу «Природознавство» за системою розвивального навчання Ельконіна-Давидова.
26. Проблема формування в молодших школярів природничих знань в теорії і практиці початкової школи.
27. Сучасні наукові про особливості засвоєння молодшими школярами природничих знань.

28. Особливості здійснення системно-структурного аналізу змісту природничого матеріалу, який мають засвоїти молодші школярі.

29. Методика викладання курсу «Природознавство» у початковій школі відповідно до завдань розвивального навчання учнів.

30. Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за допомогою ТРВЗ-технології.

31. Особливості формування дослідницької поведінки молодших школярів за методикою О. Савенкова.

32. Концепція формування дослідницької поведінки учнів молодшого шкільного віку за О. Савенковим.

33. Використання ігор та тренінгів у межах ТРВЗ-технології під час навчання учнів природознавству.

34. Структура дослідницької поведінки молодшого школяра.

35. Використання методів ТРВЗ-технології під час формування дослідницької поведінки молодшого школяра.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства».

Магістрант може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення спеціалістів із дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового

оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	5
2.	Відвідування семінарських занять	4
3.	Робота на семінарських заняттях	40
4.	Самостійна робота	90
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
6.	МКР (2)	50
Підсумковий рейтинговий бал		219
Залік		

$$219: 100 = 2,2 \text{ (коефіцієнт)}$$

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські
оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов’язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень спеціалістів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та доповіді, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): природознавства».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, що присвоюються спеціалістам

МОДУЛІ									МКР	ІНДЗ
Змістовий модуль 1 (лекції, семінари, самостійна робота)				Змістовий модуль 2 (лекції, семінари, самостійна робота)					МКР№1 МКР№2	реферат
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
64 бали				75 балів					50 балів	30 балів

Разом: 219 балів, коефіцієнт – 2,2

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;

- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навчальний посібник / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Віаніс-Трофименко К.Б. Підвищення професійної компетентності педагога / К.Б. Віаніс-Трофименко, Г.В. Лісовенко. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 176 с.
3. Лінник О.О. Методика викладення освітньої галузі «Людина і світ»: Навч. посібник / О.О. Лінник. – К.: Вид. дім «Слово», 2010. – 248 с.
4. Нарочна Л.К. Методика викладення природознавства / Л.К. Нарочна, Г.В. Ковальчук, К.Д. Гончарова. – К.: Вища школа, 1990. – 302 с.
5. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: АСК, 2003. – 192 с.

ДОДАТКОВА

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. – К.: МЦФЕР, 2012.– 63 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Іванішева С. Форми і методи інтерактивного навчання / С. Іванішева // Початкова школа, 2006. - №3. – С. 9-11.
4. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства: навч. посібник / укладачі О.О. Лінник, Н.І. Черв'якова. – Луганськ: Алма-матер, 2006. – 85 с.
5. Савченко О.Я. Сучасний урок в початкових класах: Посіб. для вчителів / О.Я. Савченко. – К.: Генеза, 1997. – 368 с.